

Humberto Costantini (8 Nisan 1924 - 7 Haziran 1987)

Arjantinli şair ve yazar. Çoğu Arjantinli sanatçı gibi o da politik baskılar yüzünden 1976 yılında ülkesini terk etmek zorunda kaldı. Yedi buçuk yıl Meksika'da yaşadı, askeri diktatörlüğün son bulması üzerine ülkesi Arjantin'e döndü. Julio Cortazar'ın "çok önemli bir yazar" olarak gördüğü Costantini'nin eserleri pek çok dile çevrilmiştir. *De por aquí nomás* (kısa hikâyeler, 1958), *Cuestiones con la vida* (şiir,1966), *De Dioses, hombres y policías* (roman, 1979) eserlerinden bazılarıdır.

Eserin orijinal adı:

La larga noche de Francisco Sanctis (1984)

İngilizcesi:

The Long Night of Francisco Sanctis (1985)

FRANCISCO
SANCTIS'İN
UZUN GECESİ

Humberto Costantini

Yordam Kitap: 13 • **Francisco Sanctis'in Uzun Gecesi** • Humberto Costantini
ISBN 978-9944-122-06-1 • *İngilizceden Çeviren:* Alaz Pesen • *Kitap Editörü:* Yeşim Dinçer
Düzeltilme: Mehmet Tayak • *Kapak ve İç Tasarım:* Savaş Çekiç • *Sayfa Düzeni:* Gönül Göner
Birinci Basım: Şubat 2007 • *Yayın Yönetmeni:* Hayri Erdoğan

Yordam Kitap Basın ve Yayın Tic. Ltd. Şti.

Nuruosmaniye Caddesi Eser İşhanı No: 23 Kat:1/105 34110 Cağaloğlu - İstanbul

T: 0212 528 19 10 F: 0212 528 19 09 W: www.yordamkitap.com

E: info@yordamkitap.com

Baskı: **Ayhan Matbaası**

Yüzyıl Mahallesi Matbaacılar Sitesi

5. Cadde No: 47 Bağcılar-Istanbul

Tel: 0212 629 01 65

roman

FRANCISCO
SANCTIS'İN
UZUN GECESİ

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM Okuyucunun kitabın eğlendiriciliğiyle ilgili boş ümitlere kapılmasının ve daha fazla zahmete girmesinin önüne geçmek amacıyla, ele alınan konunun az çok psikolojik bir niteliğe sahip olduğu burada belirtilmelidir – başka bir deyişle okuyucu, yavan bir okumayla karşı karşıyadır. 9
2. BÖLÜM Ellilerden kalma desenli bir kravat ve Vitalis briyantinin baştan çıkarıcı kokusu, kaşarlı salamlı sandviçin yoğun tadını bir anda nasıl yok etti? 18
3. BÖLÜM Kutularla dolu torbaları bir elden ötekine defalarca geçerken, dakikliğin Elena Vaccaro'nun özelliklerinden olmadığını iyiden iyiye fark ederken, bu sıkıcı dakikaları Francisco Sanctis'ten daha fazla söz ederek geçirmeyi deneyelim. 23
4. BÖLÜM Kayda değer bir değişiklik yok: Elena Vaccaro henüz gelmedi, biz de Francisco Sanctis'in hayat hikâyesini anlatmaya devam ediyoruz; elbette çok uzatmadan, çünkü saat sekizi yirmi geçiyor: Elena Vaccaro her an gelebilir. 29
5. BÖLÜM Francisco Sanctis'in hikâyesi nihayet sona eriyor: En azından 11 Kasım 1977'ye kadar. Renault 4L'nin içinde neler olduğundan, ve ne yazık ki neler olmadığından bahsedelim. 35
6. BÖLÜM Elena Vaccaro teslim oluyor (yani mecazi anlamda), Francisco Sanctis de sigaranın, herkesin bildiği gibi, kronik bronşit ve anfizem hastalıklarına yol açtığını düşünmeden, sigaraya yeniden başlıyor. 43
7. BÖLÜM Maria Angelica'nın tavsiyelerinden ve ayaküstü yenilen salamlı kaşarlıdan faydalanan Sanctis, âdeta Henri Bergson gibi konuşuyor. 52
8. BÖLÜM Zen Budizminin azdırıcı etkisi, Fransız parfümünün kokusuna ve iyice soğutulmuş (eh, beyaz şaraba da bu yakışır!) bir Suter şişesine karışıyor. 61

9. BÖLÜM Francisco Sanctis, öteki Francisco Sanctis'i defetmeyi gerekli görüyor, ve pipisi, zamanlama çok iyi olmasa da, sertleşerek her sorunun üstesinden gelebileceğini gösteriyor âdeta. 72
10. BÖLÜM Telepatik sertleşme ile beraberindeki güzel ve beklenmedik sevişme hayalleri dışında hiçbir şey değişmemiştir; Cabildo'daki yürüyüşüne devam eden Sanctis Paroissien sokağında iki serseriyle karşılaştı 81
11. BÖLÜM Sanctis kartlarının biri dışında hepsini kurnazca elinden çıkarıyor, kader de hemen onların yerine yenilerini veriyor. İşte yeni kartlardan biri: Tehlikeli de olsa ona Maipu bulvarından bakmak o kadar da kötü olmayabilir. 91
12. BÖLÜM Katil ortaya çıkıyor 102
13. BÖLÜM Televizyondan tanıdığımız Susana Jimenez'le Pipo Mancera'nın, ayı postu üzerinde, güzel bir Afgan tazısı onları seyrederken Çin daması oynadıkları renkli fotoğraf, sanıldığı kadar gereksiz ve aptalca olmayabilir. 119
14. BÖLÜM Muammer Kaddafi ile 28 numaralı külüstür otobüs beklenmedik bir rol oynuyorlar, bizimki nefes nefese kalmışken de parolayı andıran, anlamsız kelimeleri duyuyoruz: "Son durakta." 132
15. BÖLÜM Kerberus üç başıyla birden Lacarra sokağında havlarken Styx nehri bir cephaneliğe akmaya başlar ve Villa Alberdi'den, yani Tucuman'ın kuzeyinden gelen Şaro dobra dobra sorar: "Kardeş, nereye gidiyorsun, sen onu söyle?" Bütün bunlar da ne demek? Durum ciddi görünüyor. 137
16. Nueva Pompeya'dan Villa Urquiza'ya kadar dinlediğimiz dokunaklı aşk şarkılarına rağmen, hiç hesapta olmayan şeyler çıkıyor ortaya. 151

---

1. BÖLÜM

Okuyucunun kitabın eğlendiriciliğiyle ilgili boş ümitlere kapılmasının ve daha fazla zahmete girmesinin önüne geçmek amacıyla, ele alınan konunun az çok psikolojik bir niteliğe sahip olduğu burada belirtilmelidir – başka bir deyişle okuyucu, yavan bir okumayla karşı karşıyadır.

Durum nihayetinde bir iç hesaplaşmadan ibarettir – ya da ahlaki bir ikilemden. Bir büroda çalışan Francisco Sanctis'in yaşadığı bu ikilem, 11 Kasım 1977 Cuma akşamına doğru başlamış ve Sanctis bir karara (yani sonuca) varabilmek için on değerli saatini harcamıştır.

Söz konusu iç hesaplaşmanın Sanctis'in geçmişinden bugününe ani bir patlama sonucu ortaya çıktığını savunmak, metafizik boyutu olmayan bir hikâyede metafizik anlamlar aramaya benzer. En iyisi şöyle diyelim: Her şey bir kızdan gelen telefonla başladı: şişko, miyop, çenesi düşük, görünüşe bakılırsa da hafiften çatlak bir kız. Adamımız başlangıçta kızı tanıyamadı, neredeyse on yedi yıldır ondan haber almamıştı.

Şişman kızın adı Elena'ydı; nasıl başardıysa Sanctis'in çalıştığı küçük toptancı Luchini&Monsreal'in telefonunu bulmuş, o Cuma günü saat beşte de aramıştı.

İlginç ya da aptalca gelebilecek bir ayrıntı; ama söylemeden geçmemek gerek: Kız, Francisco Sanctis'i, önce santraldan, sonra da yan masadaki González'den istedi. Sanctis, González'in dalgın bir halde uzattığı ahizeyi aldığı anda fazlasıyla imalı bir kadın sesi duydu; hattın ucundaki kişinin (tam da böyle demişti, sanki Stockholm'den arıyormuş gibi) Leonardo Medina olup olmadığını soruyordu. Sanctis yanlışlık olduğunu düşünerek "Hanımefendi, yanlış numara," dedi; ancak tam telefonu kapatacakken kadın kıkırdayarak "Demek beni hatırlamıyorsun?" diye sordu. Kadın, Sanctis'in "Hayır," cevabındaki bıkkın ses tonundan kapatmak üzere olduğunu anlayarak, önce yalnızca iki sayısı yayımlanabilen bir edebiyat dergisinin adını söyledi, sonra sosyalist bir milletvekilinin evindeki toplantıyı, Callao caddesindeki gösteriyi, gösterinin kontrolden çıkışını, Sanctis'le orada dönüşümlü olarak taşıdıkları pankartı anlattı, sonra da hiç sahneye konulamayan bir oyunun provalarından bahsetti. En sonunda da adını söyledi: Elena. Sosyal Bilimler Fakültesi'nden Elena Vaccaro; her gün ta Ciudadela'dan okula gelen, La Matanza'da bir sokak tiyatrosunda oyunculuk yapan Elena Vaccaro – bu adın, üniversite yıllarında çıkardıkları o derginin ilk sayısında adı geçen Leonardo Medina'yla yakından ilgisi olduğunu iddia ediyordu telefondaki ses.

Tam da o sırada bir şeyler yerine oturmaya başladı. Sanctis'in beyninin kuytu köşelerinden, o unutulmuş derginin ilk sayısı ile birlikte hem kızın adı hem de Leonardo Medina'nın çıkıverdi.

Zira “Leonardo Medina”nın, genç Francisco Sanctis’in hayatı boyunca yayımlatabildiği iki şeyde kullandığı takma ad (şimdi bu adı hayli yapay ve sığ bulmuştu) olduğunu hatırlamıştı: Düşünce özgürlüğünün kısıtlanması hakkında, José Ingenieros’un* süslü püslü yazılarından etkilendiği kolayca anlaşılan –fevri, fazlasıyla retorik ve çok kısa– sözüm ona bir makale ile bir kadına duyulan aşkı, demiryolu işçilerinin greviyle ve Palermo’da akşamüstü gelen ölümle nedensizce kaynaştıran, serbest vezinle yazılmış bir şiir. Elena’ya gelince – elbette, Elena Vaccaro o hiç yorulmayan, şişman, gözlüklü kızdı: Sosyal Bilimler öğrencisi, derginin idari ve mali işler sorumlusu, berbat bir oyuncu, sol görüşlü (göründüğü kadarıyla) muhalif bir gruba üye bir eylemci. Sanctis aslında fazla bir şey hatırlamıyordu; Elena’nın değişken tabiatına zaman zaman inatçılık ve mantıksızlık karışıyordu. Bir süre sonra ise daha belirgin bir şeyler hatırlamaya başladı: Kalın camlı gözlüğü, bir devenin adımları ve asaletiyle yürüyüşü, ıslahhane ya da ortopedist muayenehanesinden fırlamış ayakkabıları; çirkin, tiz, nezleli , kendine has –Sanctis bunu hemen fark etmişti– derinden gelen, özenle değiştirilmiş, dergilerde, toplantılarda, sokak gösterilerinde konuşmanın verdiği rahatlıkla, telefonda biraz da karşısındakini baştan çıkarmaya özen gösteren sesi.

Sanctis bir kere hatırlamaya başlayınca, tombul Elena’nın bir süre için ona, daha doğrusu kışkırtıcı fakat acemi dizelelerin ustası Leonardo Medina’ya –bunu anlamak için üstün zekâlı olmaya gerek yoktu– aşık olduğunu da hatırladı. Ancak şişman kızın çocukça hatta cesur hamlelerini elinden geldiğince savuşturmayı başaran, aynı zamanda mahalleden başka bir kıza –harikulade, erişilmez bir kızdı, Ermeni’ydi–

* Arjantinli pozitivist filozof ve denemeci. (Türkçe Editörünün notu [-Ed.])

sırılsıklam aşık olan Sanctis, Elena'yla buluşmalarını, çok sıkı fıkı olmadan dostça sürdürdü, çünkü zamanın siyasi faaliyetleri bunu gerektiriyordu. Derginin epeyce zaman alan editörlük işlerinin altından birlikte kalkmaları, laik okulları desteklemek için yürüyüşlere katılmaları, öğrenci toplantılarına gitmeleri, Córdoba'yla Pasteur'ün köşesindeki randevuları, çıtır çıtır Fransız ekmekleri arasına konulmuş peynir ve salamın nostaljik kokusuyla birlikte şimdi zihninde açıklıkla canlanıyordu.

Sanctis, Luchini&Monsreal'deki bürodan, onu böyle gelişigüzel arayan kişinin kim olduğunu nihayet anladığında, tombul Elena'nın özenle seçilmiş hatırlatıcı kelimelerine ne kadar şaşırıldığını gösteren kibar, hatta samimi karşılıklar vermekten alıkoyamadı kendini. Gene de –nedenini bilmesede– onu rahatsız eden bir şey vardı. Çok ciddi bir sorun değildi bu: Çocuğunun okulunda veliler için düzenlenen bir toplantıda bir zamanlar körkütük sarhoş olduğu biriyle aniden karşılaşmaya benzer bir duygu. Ya da öbür türlüşünü düşünün: İş ya da meyhane arkadaşlarıyla buluştuğu sırada, zamanında Sanctis'i din adamı olmak için yetiştirmiş olan Peder Ramirez'in birdenbire ortaya çıkıp yedi günehtan birinden –şehvetten– ve bununla başa çıkabilme yollarından konuşmak istemesi. Başka bir deyişle olayların olağan akışını bozan ters bir şey. Belki de bu rahatsızlık artık Luchini&Monsreal'in muhasebe bölümünde çalışırken, evliyken, üç çocuk babasıyken, uzun yıllar sonunda nihayet para durumunu düzeltmişken, onca yıldır başka tek bir şiir yazmamış ve siyasetle eskisi gibi ilgilenmemişken, bu tombul kızın ona (nereden çıkmıştı ki şimdi bu?) bir zamanlar Leonardo Medina olduğunu hatırlatmasından kaynaklanıyordu sadece. 1959 ya da 1960 yılıydı. Kendisi ile o kafası

karışık, huzursuz çocuk arasına –bir zamanların ilahiyat öğrencisi, üniversitedeki edebiyat dergilerinde çalışan başarısız tıp öğrencisi, düşünce özgürlüğünün kısıtlanmasına ilişkin makaleleriyle ortalığı sarsan yazar, laik eğitimi desteklemek için pankartlar taşıyan eylemci– on yedi yıldan daha da uzun bir zaman girmişti.

Francisco Sanctis Elena'ya “Her şeyi çok iyi hatırlıyorum,” derken yalan söylüyordu kuşkusuz: Güya Elena'nın ne alemde olduğunu hep merak etmişti, hatta dergilerinin ilk sayısına yapmış olduğu özgün katkı (Manauta'yla* Arjantin edebiyatı ve siyasete gönül vermiş yazarlar hakkında söyleşi - buna benzer bir şey) neredeyse satırı satırına aklındaydı.

Elena'nın iltifatlar için kendisine teşekkür ettiğini, sonra da boğazındaki gıcıktan kurtulmak için öksürdüğünü işitti, sanki o da bazı anılardan rahatsızdı. Kısa bir tereddütten sonra, “Ya aslında, ben de dergiyle ilgili konuşmak istiyordum seninle,” dedi Elena.

Sanctis Elena'nın neler söyleyeceğini gerçekten merak ederek “Sahi mi? Neden?” diye sorduğunda bütün bu saçmalığın en görkemli kısmını duymaya hazırlanıyordu.

Gene boğazındaki gıcıktan kurtuluş, gene kısa süren bir sessizlik, gene bir “Ya, aslında” (sonradan gelecek kelimelere dinleyeni hazırladığı kadar, Elena'ya da ne söyleyeceğini düşünme şansı vermek için), ve sonunda en görkemli kısım: “Ya aslında senle yüz yüze görüşsek daha iyi olur. Telefonda biraz... biraz zor oluyor, anlıyorsun değil mi?”

Hayır, olamaz, diye düşündü Sanctis. Böyle davranacaksan hiçbir yere varamayız. Rahatsızlığını saklama gereği duymadan, konuyu telefonda konuşmanın nesinin zor olduğunu anlamadığını söyledi. İki üç kez Elena'nın heyecanlı

* Arjantinli gazeteci-yazar. -Ed.

açıklamalar yapmasını engelledi. Lafı dolandırmadan sadece gelmesini söylemek. üzereydi ki Elena ağzından baklayı çıkardı.

“Yayımlattığın şu şiir hakkında, hatırlıyorsun değil mi?” diye sordu Elena; ancak Sanctis söylediklerinde çok da ciddi olmadığını düşündü, hiç ikna edici değildi, sanki söylediklerini o anda uyduruyormuş gibi. “Şey... şiirini bir dergide yayınlamak istiyorlar.”

“Öyle mi? Hangi dergide?”

“Bir dergide işte, bir Venezuela dergisinde. Bu yüzden de onayın gerekiyor. Sakıncası var mı? ”

“Hayır canım, neden olsun ki? Ama hangi dergide yayımlayacaklar şiirimi?” dedi Sanctis kararlı bir sesle, Elena’yı daha çok şey anlatması için sıkıştırarak.

“Önemli bir dergi... Nasıl anlatabilirim ki? Resimlerle süslü son derece kaliteli bir dergi, eskiden yayımladığımızı benzemiyor. Şu sırada adını hatırlayamıyorum. Ama siyasi bir dergi değil, emin olabilirsiniz.”

Elena Vaccaro’nun her zamanki üçkâğıtlarındandı bu. Sanctis’in sabrı tükeniyordu. Bu çatlağın derdi Sanctis’i görmekse, neden daha iyi bir bahane bulmamıştı ki? Yalnızca “seni görmek istiyorum” demesi yeterli olabilirdi. Ancak bütün bu romantik saçmalığın son noktası, Sanctis’e şöhret düşkününü bir salak gibi davranmaktı. Gizemli bir derginin –üstelik de en kaliteli dergilerden biri– on yedi yıl önce yazılmış beş para etmez bir şiiri yayımlatmak için kimsenin tanımadığı Francisco Sanctis’in onayını istediği saçmalığını kim uydurabilirdi ki? Elbette Elena Vaccaro.

Buna karşın kısa bir süreliğine de olsa bir tür saflık ya da salaklık, Elena’nın anlattıklarının doğru olabileceğini düşündürdü Sanctis’e. Neden olmasın? İnsanın başına bu tür

şeyler gelebilir – tıpkı filmlerdeki gibi. Nasıl bir dergi olduğunu merak ediyordu. Belki de Elena şiirinin bir kopyasını Venezuela'ya göndermişti, oradakiler de Sanctis'in ünlü biri olduğunu düşünmüşlerdi, böylece de...

Son derece saçma olduğu kadar uzak da olan bu ihtimal, Sanctis'i neşelendireceğine sıktı, hatta bunalttı. Sanki İlahiyat Fakültesindeki cebir hocası Peder Taglioretti ofisine uğrayarak artık kırk bir yaşında olan Sanctis'e dersinden geçtiği haberini vermişti. Ya da Zulema (mahalledeki o harika, erişilmez kız, bugün belki de çocukları için saçını süpürge etmiş, bakımsız kadın) bir gün ansızın kapısını çalıp geçmişteki günlerde Sanctis'le çıkmak istediğini söylemişti.

Bir anlık yanılğı, hoş görülebilecek –tabii ki– bir salaklık anı sonrasında hemen kendine gelen Sanctis, bu saçmalığı sona erdirmek istiyordu artık. Daha da kötüsü, altı adım ötede oturan o gıcık González, konuşmanın tek bir kelimesini bile kaçırmamıştı. Bir işle uğraşmış gibi davranıyordu, her zamanki gibi kitaplara gömülmüştü, arada bir de masadaki kâğıtlara bir şeyler çiziktiriyordu. Öte yandan bu pembe diziyi tuş sesleriyle katletmemek için hesap makinasını kullanmamaya özen gösteriyordu. Sanctis bir iki defa González'in bıyığının tebessümle kıvrıldığını fark etti.

Şu anda yapılabilecek en iyi şey, Elena'nın her söylediğine tamam deyip daha fazla zaman kaybetmeden telefonu kapatmaktı.

“Pekâlâ Elena. Sana yetki veriyorum. Konuyla ilgili istediğini yapabilirsin.” (“Şiir” yerine “konu” demesinin tek nedeni González'in bıyığıydı.) Tamam, şimdi veda edebilirdi. “Kusura bakma n'olur, bu aralar işim başımdan aşkın.” Çok kısa kesip kaba davrandığını düşünerek ekledi: “Telefonunu alayım. Müsait olduğumda seni evden ararım, olur mu?”

Özenle seçilmiş ikna edici kelimelerin zarafetiyle bu durumdan kurtulacaktı. Ama hayır. Gene tereddütler, temizlenen gıcıklar ve birdenbire *dan!* diye Sanctis'in becerisi ve sabrını ölçmek istermişçesine atılan başka bir yumruk: Bu tür onayların yazılı olarak verilmesi ve yazar tarafından imzalanması gerektiğini Sanctis nasıl olur da bilmezdi, Elena çok şaşırmişti.

“Dediğim gibi, işini ciddiye alan bir dergi, bu yüzden de...”

Sanctis göz ucuyla González'e bakarak apar topar, sessiz bir şekilde, “O halde Pazartesi, tamam mı? O gün öğleden sonra ara da iş çıkışı buluşacağımız yeri konuşalım. Kusura bakma, şimdi kapatmam gerek.”

“Pazartesi mümkün değil,” diyerek şiddetle karşı çıktı Elena. İlk defa sesinde endişe ya da aceleye benzer bir şey vardı. “Bugün görüşmek zorundayız, neden anlamıyorsunuz?”

Neyi anlayacakmışım? diye düşündü Sanctis, ancak konuşmanın uzamaması için bu soruyu sormadı. Yalnızca “Bak canım, bugün yapacak çok işim var, seninle görüşmem de imkânsız,” demekle yetindi.

“Bak, yarım saatten fazla zamanını almayacağım. Nerede olacaksın?” diyerek saldırıya geçti Elena, sesi bir idarecinin sesi kadar inandırıcıydı.

“Belgrano'da. Bizim orda. Tam dokuzda.” Sanctis bir ilkokul çocuğu gibi Elena'nın sorularını cevaplamakta olduğunu fark ettiğinde kendini aptal gibi hissetti. Sesini değiştirerek devam etti, “Bugün gerçekten çok işim var, en iyisi buluşmayalım. Pazartesi çok daha iyi olur, tamam mı? Söylediklerine bakılırsa bu iş o kadar da acil değil zaten, bu yüzden de-”